

U posljednje vrijeme u našu redakciju stiglo je nekoliko vrlo zanimljivih projekata, plodova zajedničkog rada djece, odgajatelja i roditelja različitih hrvatskih vrtića. Radi se o knjigama i slikovnicama koje su "ugledale svjetlost dana" jer su zajedničkim naporom i trudom svih koji su doprinjeli njihovom stvaranju tiskane i tako postale dostupne svima koji ih žele čitati. Osim što su sve to lijepe priče o danima djetinjstva provedenima u vrtiću, o dječjim razmišljanjima o svakodnevnim "svjetskim" temama, o dječjem doživljaju starih priča i legendi... one su i poticaj ostalima da i u svom vrtiću naprave nešto slično. U ovom smo broju odlučili opisati kako su one nastale. Imate li i vi neku sličnu "vlastitu vrtićku" knjigu ili slikovnicu, opišite svoja iskustva i put njihova

nastanka, rado ćemo vas podržati! Objavili smo i "Priču o iznadzemalju" koju su napisala djeca Dječjeg vrtića "Jušići". Tko zna, možda će i ona jednoga dana biti tiskana, pa će i druga djeca pomoću nje naučiti tko je to Iznadzemaljac!

Još je jedna novost! Na samom kraju pronaci ćete dvije lijepe priče koje je, uz pomoć svoje djece u vrtiću, napisala odgajateljica Marica Milčec. To su kratke priče s toplom porukom i sasvim sigurno mogu biti poticaj za poneki projekt ili rađanje novih priča. Isto je i s pjesmama Nedjeljke Lupis koje mnogi od vas sigurno već poznaju. Ako ste se i vi okušali u pisanju, pošaljite nam svoje radove. Želimo vam uspješan i poticajan rad,

redakcija časopisa "Dijete, vrtić, obitelj"

Uz zbirku pjesama za djecu
"Zbunjeni mrav"

PJESMA ILI RECITACIJA U DJEČJEM VRTIĆU

Poezija je vrlo važan oblik komunikacije s djecom u dječjem vrtiću. Stoga je jako važno kave ćemo pjesme odabrati da bi djeci bile prihvatljive, jer djeca su iskrena pa su zato i strogi kritičari te da bi i nama bile prihvatljive kao osobama koje ih odgajamo i obrazujemo.

Zbog toga u odabiru pjesama koje ćemo prezentirati djeci moramo imati na umu dva osnovna kriterija.

Prvi kriterij je onaj koji nam postavljaju djeca, a to je: moramo voditi računa o dobi djeteta.

Uz dob djeteta vezan je fond riječi kojim dijete raspolaže. To je vrlo važno jer mu pjesme moraju biti razumljive zbog duljine trajanja pažnje i koncentracije.

Tako će kod mlađe djece biti prihvatljivije kraće pjesme, pitalice ili brojalice jednostavnog izričaja. Osim toga, pjesme moraju biti i slikovite, duhovite i saljive, žive i vesele, ritmičke i melodične.

Drugi kriterij je onaj koju mi, kao odgajatelji i roditelji, postavljamo sebi:

- kroz pjesmu dijete razvija govornu kulturu - pravilnu artikulaciju glasova i rečenice, širi fond riječi;

- uči slušati melodiju riječi - razvija sluh i osjećaj za ritam;
- njeguje estetski doživljaj;
- potiče pozitivne emocije, stvara veselo i vedro raspoloženje i pozitivnu sliku o sebi kad nauči pjesmu: "Ja to znam, ja to mogu!" ;
- doprinosi socijalizaciji - uči osnovna pravila ponašanja, njeguje dobru komunikaciju, uči uvažavati i slušati druge;
- budi interes, potiče koncentraciju, njeguje ustrajnost, razvija duljinu trajanja pažnje;
- razvija moć zapažanja, razmišljanja, pamćenja i zaključivanja;
- kroz pjesmu dijete upoznavajsvijet oko sebe, usvaja znanja, vještine i navike iz svih područja njegovog interesa;
- pjesma može biti poticaj za likovno izražavanje ili igru.

Uz sve te kriterije koje moramo imati na umu kod odabira pjesama za djecu, jako je važno i kako ćemo ih djeci prezentirati da bi u njima pobudili interes i zadržali pažnju.

Nakon desetak godina rada u vrtiću, došla sam u situaciju da sam mnoge pjesme ili recitacije radila s djecom i nisam ih više mogla ponavljati jer su one meni prestale biti zanimljive pa, prema tome, nisam mogla zainteresirati ni djecu. Pronalaženje novih sadržaja postalo mi je problem. Tako sam osjetila potrebu da sama počnem pisati. Najveći mi je poticaj bio kad su moja djeca u vrtiću počela prihvaćati te pjesme i tražiti upravo njih. Često smo u vrtiću, pomoću pjesme, riješili određene situacije.

Evo primjera kako je nastala pjesma "Bura"!

BURA

Češlja krošnje,
lomi grane,
trese studen
na sve strane.

Juri, žuri,
gore-dolje
čas kroz granje,
čas kroz polje.

Zviždi, cvili,
puše, stenje,
gleda oblak
pa se penje.

K nebu hrli
pa ga seže,
oblak grli
pa ga reže.

Cvile grane
na sav glas,
ptice male
traže spas.

Vrlo hladno zimsko jutro. Bura je puhala svom svojom jačinom. Došla sam u vrtić i sjela kraj peći. To jutro se nisam osjećala dobro, što od prehlade, što od studeni koja mi je bila ušla u kosti. Iza osam sati u vrtić je došla jedna grupica djece i odmah po ulasku su počeli trčati između stolova. Taman sam pomislila da ću im reći: "Djeco, trčanjem ste napravili propuh, ionako je hladno, dodite, sjednite kraj mene, ispričajte mi svoju priču", u meni se probudila ona odgovajateljica koja je to jutro malo duže spavala: "Čekaj, zašto bi oni sjeli ako im se trči, trčanjem su napravili propuh ali to smeta samo tebi a ne i njima. Oni se lijepo zabavljaju, veseli su i ugrijani, zašto to prekinuti!"

Tad sam ustala i počela s pričom: "Djeco, jutros mi je netko pokucao na vrata, ja sam otvorila i znate tko mi je ušao u vrtić?"

Djeca su stala očekujući odgovor. "U vrtić mi je ušla bura i počela juriti."

Odmah su shvatila i prihvatila igru. Kroz vrtić smo trčali sporije pa sve brže i brže, hodali u čučnju, dizali se pa spuštali, provlačili se ispod stolova... dok neki nisu počeli odustajati i sjedati. "Eto djeco, tako se i vjetar nakon dugog puhanja umori i stane."

Razgovarajući s djecom o vjetru, dobila sam inspiraciju i napisala pjesmu "Bura". Djeca su je odmah prihvatila. Najprije nam je poslužila kao brojalica a zatim smo izmislili igru: Djeca su bila ptičice, ja sam bila bura, a stolice u vrtiću grane na kojima su ptice tražile spas od bure. Tako nam je dan protekao u veselom i vedrom raspoloženju i kući smo pošli sretni.

Zašto sam zbirci dala naslov "Zbunjeni mrav"?

ZBUNJENI MRAV

Što li bumbari
oko ruže
po cio dan
kruže, kruže?

Što li pčela
oko cvijeta
leti, slijeće,
zanovijeta?

Zar leptiru nije dosta
što ljepotom blista,
nego još cvijeću
latice lista?

Postavio mrav
pitanja trista
jednoj bumbari
sa sljezovog lista.

Slušalo sunce
zbunjenog mrava,
pomiluje ga nježno
i toplinom uspava.

Mala djeca na pragu svog života, u fazi upoznavanja i spoznavanja sebe i svijeta oko sebe, postavljaju mnoga pitanja. Ponekad djeluju zbunjeno i uvijek moramo naći vremena i odgovoriti im na njihova pitanja. Ponekad će i nas zbuniti svojim pitanjima pa možda ni sami nećemo znati odgovor. U takvim je situacijama važno ne lagati nego biti iskren, potaknuti i djecu na razmišljanje do odgovora.

Ako smo stariji, to ne znači da smo uvijek pametniji i da smo sveznalice.

A možda svojim pitanjima djeca za odgovor traže samo malo pažnje i topline koje je i sunce u ovoj recitaciji dalo mom "Zbunjenom mravu".

Književnik Luko Paljetak je u recenziji ove knjige napisao:

"Svijet što ga u svojim stihovima za djecu oblikuje Nedjeljka Lupis idilični je svijet cvijeca, ljupkih kukaca i životinja, kojem u središtu stoji dječji vrtić - moderna zamjena za onaj u ritmovima suvremenog života nenadoknadivo izgubljeni domaći dječji vrt, raj svakodnevnih igara."

LEPTIROVA KRILA

Slete na cvijet
dva šarena leptira
da na njemu odmore
svoj nježna krila.

Ugledala Maja
lijepeg leptira:
- Posudi mi malo
ta šarena krila.

- Ako želiš imati
ovakva krila,

napravi ih sama od šarenog papira.

Možda sam ipak samo podsvjesno svojim pjesmama djeci željela pokloniti taj domaći dječji vrt iz svog djetinjstva, kojeg su njima, priznali to mi ili ne, u onom, nažalost negativnom smislu, oduzeli televizija, video i kompjuterske igrice.

Stoga mi preostaje samo toliko da vas pozovem da uzmete knjigu i sa stihovima prošetate kroz vrt iz mog djetinjstva i nekom svom Zbunjenom mravu pokušate odgovoriti, kako najbolje znate, na pitanja koje vam postavlja.

Neđeljka Lupis

Zbirku možete naručiti kod nakladnika:
Adamić, d.o.o.
Rijeka, Zvonimirova 20a, (051) 650-180.

Dječji vrtić "Zvončić" iz Našica

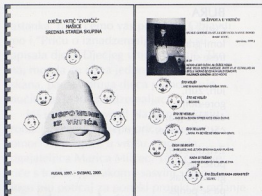
KAKO JE NASTALA KNJIGA "USPOMENE IZ VRTIĆA"

Kada sam prije tri godine počela raditi u mladoj odgojnoj skupini, u meni se rodila ideja o praćenju djece u njihovom psiho-fizičkom razvoju, bilježenju značajnih podataka o djeci te izradi fotografskih zabilješki. S vremenom se nakupilo mnogo podataka o životu djece u mojoj skupini, a sav dokumentirani materijal, zabilježen riječju i slikom, o trogodišnjem životu i radu moje skupine ne može otići u zaborav. Stoga će barem jednoj generaciji mališana Dječjeg vrtića "Zvončić" iz Našica ostati trajna spomen-knjiga o dječjim igrama, interesu, darovitosti, željama, raspoloženju, druženju i prijateljstvu. Sve što je u knjizi zabilježeno ostvarili smo kroz igru, stvaranje, pjesmu, ples, razgovor, likovni izraz, suradnju i kreativnost. Poželjela sam od mnoštva materijala napraviti knjigu i svoj sam prijedlog iznijela roditeljima na roditeljskom sastanku. Napravili smo plan izrade i suradnje. Zadalji smo si zadaću:

- zajedno ćemo sudjelovati u izradi knjige;
- izabrali smo odbor roditelja koji će kontaktirati sa mnom i ostalim roditeljima po potrebi;
- roditelji su se samoinicijativno javili za pomoć u nabavi papira, boja za štampanje, folije i spirale za uvez, pronalazili su financijsku pomoć kod sponzora, donosili svoje fotografije snimljene u vrtiću.

Izvori za realizaciju projekta bila su:

- djeca iz moje skupine;

- dječja igra, pjesma, ples, likovni izraz, iskazi djece;
- moje zabilješke iz protekle tri godine;
- fotografije koje su u vrtiću snimili roditelji i odgajatelji.

U realizaciji mnogih aktivnosti sudjelovali su roditelji: izradi kostima za ples pod maskama, u Završnoj svečanosti, donošenju plodova voća i povrća, zajedničkoj štednji novca u kasi, donošenju stare odjeće za stvaralačke igre preoblačenja, uređenju ekološkog kutića (cvijeće, lukovice, sjemenje), donošenju otpadnog materijala (kutije, boce, vuna), donošenju i upoznavanju životinja (zec, pile, janje, pas, ribe), nabavci namirnica za pečenje kolača. Najveći posao u izradi knjige preuzela sam ja. Napravila sam plan izgleda knjige, izbor fotografija, crteža i dječjih iskaza. Nastala je knjiga "Uspomene iz vrtića", a sastoji se od pet poglavlja.

Nakon predgovora autorice i stihova "Dobro došlo dijete" Phila Bosmansa slijedi *prvi dio* koji prikazuje izgled djece kada su krenula u vrtić, sliku djece u srednjoj skupini te kako izgledaju danas.

U *drugom djelu* slijedi predstavljanje djece po abecednom redu. Svakom djetetu posvećene su dvije stranice: na prvoj se uz sliku djeteta nalaze i osobni podaci - datum rođenja, boja kose, očiju, antropometrijska mjerenja težine i visine od mlade skupine do danas, otisak dječje ruke u mladoj skupini te crtež djeteta kako dijete vidi sebe. Na drugoj stranici nalaze se neka dječja razmišljanja: što voli, što ne voli, što ga ljuti, što veseli, kada je tužan, što želi biti kada odraste te po jedna fotografija neke od aktivnosti iz vrtića.

U *trećem dijelu* prikazani su najdraži dječji kutići, u kojima se djeca rado igraju. To su: ekološki kutić, frizerski kutić, glazbeni ku-

tić, kutić građenja, kutić kuhinje, likovni kutić, ljutitište-odljutitište, pričaoica. Na svim fotografijama djecu možemo vidjeti u igri, druženju, glumi, stvaranju, upoznavanju, slavlju, veselju. U ovom dijelu nalaze se i dva izvadka iz dječjeg časopisa "Tintilinić" u kojem smo se u protekle tri godine predstavili.

Četvrti dio knjige - "Uspomena" sadrži mali izbor najčešće ponavljanih pjesama, stihova i brojalica u našem trogodišnjem druženju.

I u posljednjem, *petom dijelu* knjige, su prigodne riječi i razmišljanja dragih ljudi-suradnika: ravnateljice i pedagogice, misli napisane u ime roditelja te lektorice.

Knjiga je obradena kompjuterski, ima devedeset stranica, a uz pisani tekst tu se nalazi i stope-deset fotografija u boji te sedamdeset crteža. Za kompjutersku obradu zaslužna je cijela moja obitelj, koja se žrtvovala i tehnički izradila ovaj projekt.

DAKLE, TO JE KNJIGA-USPOMENA, KNJIGA-SLIKOVNICA, KNJIGA-RADOSNICA. Nit koja me vodila u izradi knjige "Uspomena iz vrtića" bila je želja da djecu, roditelje i mene podsjeća na dane koje su djeca provela u vrtiću, na dane kada su kao trogodišnjaci ili šestogodišnjaci po šest sati dnevno živjeli u velikoj vrtičkoj obitelji. Neka im ova knjiga bude zorni izvor sjećanja na naše zajedničko druženje, na zajedno provedene najosjetljivije i najnježnije godine razvoja svakog djeteta.

Jasna Majer

Dječji vrtić "Pčelice" iz Škrvljeva

KAKO JE NASTALA SLIKOVNICA "I MI ŽELIMO ŽIVJETI..."

Ovo je vlastito izdanje Dječjeg vrtića "Pčelice". Slikovnicu su ostvarili šestogodišnji klinici iz tog vrtića, podružnice *Zlatna ribica*. Crtana je i pisan dječjom rukom, drvenim bojicama i drvenim akvarelom. Nastala je kao posljedica ekoloških projekata kojima je bio cilj produbiti ekološku osjetljivost djece. U uvodnoj riječi piše (izvadak):

"Bitno nam je da dijete postigne veći i kvalitetniji stupanj ekološke osjetljivosti kroz razne eko-sadržaje, eko-djelatnosti, eko-komunikacije, a to onda povlači sa sobom kako eko-spoznavanje tako i eko-emocionalnu i eko-voljnu akciju i reakciju djeteta. Kako su za razvoj dječjeg eko-shvaćanja problema okoliša značajne manje više prak-

tične djelatnosti koje primjerice pomoću likovnog, scenskog, tjelesnog, usmenog izražavanja sasvim opravdano ćemo se upitati ne bi li se ekološki osjetljivost mogla ubrzati eko-odgojno-obrazovnim radom.

U šarenom i veselom tonu, uz niz cvjetnih i zelenih pojava, nastala je ova eko-slikovnica stvorena dječjom rukom kao rezultat upornog i uspješnog rada odgajatelja i djece na sagledavanju eko-problema. Ova eko-slikovnica nastala je u čast dolazećeg novog milenija i povodom desetogodišnjeg uspješnog rada dječjeg vrtića "Pčelice - Škrvljevo".

Ekološko osvješćenje najmladih najbolja je investicija u siguran i ugodan okoliš budućnosti."

Ika Sep

Slikovnica je tiskana u 500 primjeraka.

Nakladnik: DV Pčelice - Škrvljevo,
Škrvljevo 112/d, 51223 Škrvljevo; tel/fax: (051) 251-130.

Dječji vrtić "Rijeka" - CPO Kvarner

KAKO JE NASTALA SLIKOVNICA "KAKVU BI RIJEKU ŽELJELA DJECA"

Sreća se nasmiješila pa smo Jelena i ja prvi puta zajedno radile u skupini. Već na samom početku pedagoške godine imale smo velike planove za inovacije, za uočavanje darovite djece, za zajednički kreativan rad. Tako se rodila ideja o izradi pokusnog materijala.

Kolegica Jelena djeci je dala mogućnost da naslikaju, a zatim po slikama ispričaju priču. Slike su bile poticaj za slikovnicu. Ona je sve to zapisala i nastale su prve slikovnice djece koja su se željela uključiti.

Tada smo ušli u drugu fazu. Djecu sam zamolila da mi ispričaju priču. Zapisivala sam autentičan tekst. Zatim su djeca slikala ispričani sadržaj. To su bile naše druge slikovnice. Svaka vrsta je imala svoju vrijednost.

Moramo napomenuti da se prilikom rada na drugoj slikovnici uključio veći broj djece, jer su već imala iskustvo s prvom slikovnicom. Nismo htjele stati na tome. Razmišljale smo kako dalje. Tako smo odlučile krenuti s djecom u upoznavanje dijelova našega grada. Djeca su tako upoznavala Martinovu kuću gdje smo bili u rodendanskom posjetu te Kikijevu i Aninu. Majinu kuću

upoznali smo izvana, a to nam je bilo važno zbog uočavanja razlika među građevinama te njihovih lokacija. Djeca su usput uočavala nebrigu ljudi za okoliš, davala svoje ideje za popravljavanje nedostataka. To nas je potaklo da s djecom puno razgovaramo o ekologiji. Crтали smo naše kuće i kuće naših prijatelja i tako spontano došli na ideju da izradimo slikovnicu za našega gradonačelnika.

Kolegica Jelena djeci je ponudila da se likovno izraze i ona su slikala našu Rijeku s motivima koje su sama odabrala. Ja sam se nadovezala obrnutim putem. Tražila sam da mi djeca iznesu svoja iskustva, viđenja, zelje, uočene nedostatke u našem gradu. To sam zapisala i dala kolegici Jeleni.

Jelena je tada s djecom prešla na detaljniji likovni izraz koji je popratio sadržaj. Obje smo se iznenadile koliko su nam ekoloških poruka dala djeca. Ni same nismo toliko očekivale, no naš je materijal zablistao slikom i riječju. Trebalo se dogovoriti o nazivu. Bilo je mnogo ideja, a na kraju je pobijedio naziv "Kakvu bi Rijeku željela djeca". No, još uvijek smo imali samo papire složene jedan na drugoga. Kako ćemo napraviti slikovnicu?

Tražili smo pomoć obitelji Hero za spiralni uvez, a u "Foto Kurti" dobili smo fotokopije crteža u boji i naša je slikovnica bila gotova. Slikovnica za gospodina gradonačelnika.

Nas dvije, roditelji, naši bliski suradnici, a naročito djeca, željeli smo istu slikovnicu i za sebe. Krenuli smo u akciju. Zamolili smo, uz pomoć naše voditeljice Centra, pročelnika gospodina Magdića da nam pomogne u našoj zamisli. Nakon nekog vremena slikovnica je tiskana u tiskari Zambelli u 40 primjeraka. Tako smo svi dobili svoj primjerak zajedničke slikovnice.

Jelena Marić i Grozdana Jurišić

Dječji vrtić "Viškovo"

KAKO JE NASTALA SLIKOVNICA "LEGENDA O ČOŠKI I MAROŠKI"

Pozната je vrijednost slikovnice i njezinog učinaka na cjelokupni razvoj djeteta jer mu omogućava razumijevanje svijeta koji ga okružuje.

Slikovnica "Legenda o Čoški i Maroški" nastala je u Dječjem vrtiću "Viškovo".

Rezultat je to dvogodišnjeg bavljenja kulturnom tradicijom, običajima, jezikom i načinom života kraja u kojem je vrtić smješten. Slikovnica je djelo djece vrtića i njihovih odgajateljica koji su znali prepoznati i uobličiti bogatstvo dječjeg stvaralaštva, koje će ostati trajno zabilježeno i, nadamo se, budućim narastajima predstavljati radost susreta s njezinim sadržajima.

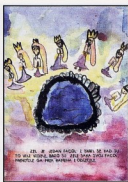
KAKO JE SVE ZAPOČELO?

Nad Kvarnerskim zaljevom, sjeverozapadno od grada Rijeke, nalazi se Viškovo. Blizina Rijeke, Opatije, graničnog prijelaza sa Slovenijom, ljepota prirode i pogodnost življenja u manjem mjestu neposredno određuje aktivnosti u našem vrtiću. Kraj je to bogat kulturnim i tradicijskim obilježjima, poznat po svojim vrijednim i radišnim ljudima, u kojem je živio i stvarao Ivan Matetić Ronjgov, a dolazak proljeća zvcima zvona obješenim o bokove, najavljuju *Halubajski zvončari*.

Sve je počelo našim šetnjama, kada smo taj kraj gledali širom otvorenih očiju, razgovarali s našim mještanima o tome kako je nekad bilo u Viškovo.

Saznali smo ponešto o starim zanatima, običajima, kuhali smo kako su to nekad naše none radile, u vrtiću su nas posjećivali Viškovski pjesnici, radnici, none, slušali smo čakavske stihove, brojalice, rugalice, kratke priče... a onda smo jednog dana u knjizi Ive Jardasa "Kastavština" pronašli staru legendu o dvjema sestrama - Čoški i Maroški, koje su bile tako dobre i vrijedne da ih je zbog njihovih dobrih djela i velikog srca nagradio i sam Bog.

Legenda je prvi put zabilježena 1905. godine, ali je zbog bogatstva sadržaja naišla na veliki odjek kod djece kad su je čula prvi put. Djeca su priču doživjela tako intenzivno i snažno da su njihove svakodnevne igre bile sadržajno vezane uz legendu: uzvjavali su se i predstavljali likove iz legende, crtali su i slikali. Da bismo sadržajno obogatili njihovu igru ponudili smo im nove prostore u stvaralačkom i kreativnom izražavanju. Izradili smo kostime prema opisu iz legende, napravili dijelove

scene i tako se iz igre rodila i kazališna predstava. Pripremu za roditelje i uzvanike upriličili smo u travnju 1999. godine u *Domu kulture* u Viškovu, a nakon toga smo s predstavom gostovali u nekim vrtićima u okolici Rijeke.

Zainteresiranost djece i česta potreba da se igraju motivima iz legende i nakon predstave, potaknula je ideju da napravimo slikovnicu kojom će se djeca moći svakodnevno služiti. Također smo bili svjesni spoznaje da predstavom nećemo sačuvati legendu od zaborava, već će slikovnica omogućiti da je prenosimo i ostalim naraštajima, ne samo u našem vrtiću već svima onima koji se bave djecom. Slikovnica je nastala kao logičan slijed niza aktivnosti koje smo provodili u vrtiću.

KAKO JE NASTALA SLIKOVNICA?

Trebalo je prilagoditi tekst legende koji je davno zabilježen zahtjevima današnjeg vremena, a ujedno ga približiti dječjem uzrastu.

Dvumilim se trebamo li slikovnicu pisati književnim jezikom ili se i dalje koristiti čakavskim dijalektom. Moram napomenuti da ne poznaju i ne služe se čakavštinom kao govornim izričajem sva djeca u našem vrtiću, ali sadržaj ove legende duboko ih se dojmio i nisu čakavštinu doživjela kao prepreku u razumijevanju teksta. Melodičnost i slikovitost čakavskog dijalekta potpuno je zadovoljila naše želje, čak je davala mogućnost da neke već pomalo zaboravljene riječi ponovo oživimo u našoj slikovnici. U tome su nam pomogli stariji mještani našega kraja. U odabiru teksta koristili smo dječje govorno izražavanje i prepričavanje legende na njima svojstven način, pa smo i tekst prilagodili njihovom poimanju priče.

U odabiru likovne tehnike rukovodili smo se pitanjem koja likovna tehnika bi na najbolji način prikazala unutrašnji dječji doživljaj, emocije i veselje s kojom su djeca krenula u taj proces. Tehnika laviranog tuša omogućila nam je da slikovnica dobije na toplini i da vedrim bojama poziva na čitanje. Iz

moštva likovnih radova teško je bilo odabrati one koji su najbolje dočarali sadržaj legende, a da se ujedno poštuje sukladan odnos između ilustracije i teksta. Odabirom slova koja slijede ritam dječje ruke nastojali smo ova slikovnica još više približiti onima kojima je namijenjena - djeci.

Odabrane radove odnijeli smo u uredništvo tiskare gdje je započeta posljednja faza u nastanku slikovnice. Djeca su trebala sačekati da stručnjaci naprave svoj dio posla. Posjetili smo tiskaru u kojoj je sve bilo spremno za početak tiskanja. Na njihova pitanja odgovarali su djelatnici tiskare tako da je to proširilo njihovo znanje o složenosti procesa tiskanja. Veselje djece bilo je potpuno kada su svoje likovne radove ugledali odštampane u slikovnici.

ZAKLJUČAK

Djeca su kroz nastajanje slikovnice "Legenda o Čoški i Maroški" obogatila svoj spoznajni svijet uključujući se aktivno u realizaciju zamišljenih sadržaja i ujedno doživjevši potvrdu vrijednosti i ustrajnosti u radu. Slikovnica nam je pomogla da kod djece razvijamo pozitivnu sliku o njima samima (*Ja hoću, ja mogu*), da razvijamo njihovu radoznalost, maštu i stvaralaštvo, da obogaćujemo njihov riječnik i sposobnost komunikacije njegovanjem jezičnog izričaja kraja u kojem žive te osjećaja za lijepo i vrijedno.

Tijekom ovog projekta barem smo nakratko otkrili vrata prošlosti i djeci osvijetlili vrijednost življenja u skladu s tradicijom i kulturom koju smo uspjeli sačuvati do danas. Vjerujemo da će djeca neke spoznaje stečene tijekom sudjelovanja u ovom projektu pamtili i da će one neposredno utjecati na stvaranje stavova u njihovom budućem životu.

Slikovnica koja je nastala i oživjela aktivnim sudjelovanjem djece, svakako je nešto što ostaje trajno zabilježeno u duljem vremenskom razdoblju, a još važnije je ono što ostaje u djetetu koje je postalo tvorcem vlastite spoznaje.

Dolores Matković